

Müjdat Arı Evi

Mustafa Akçaöz

Marmara ilçesi, Asmalı Mahallesi, Köyüçi mevki	İnşa dönemi / yılı: 1912
GPS: 40°36'58.8''K 27°42'25.7''D	Mevcut durumu: Metruk
Tescil tarihi ve numarası: Bursa KTVKBBK 15.1.1996 - 4904	Mülkiyet durumu: Özel mülkiyet

Tarihçe

Güney cephede, giriş kapı kemerinin dışa taşıntılı kilit taşı üzerinde dört köşeye yazılmış 1 9 1 2 rakamları yapının 1912 tarihinde yapıldığını ya da onarım gördüğünü göstermektedir (Fig. 4). 27 Temmuz 1912'de meydana gelen, Gaziköy/Hoşköy merkezli büyük depremin etkisiyle zarar gördüğü ve onarım geçirdiği düşünülebilir. Ev, 1992 yılında terk edilmiştir.

Mimari

Bodrum kat üzerine iki katlı olduğu anlaşılan yapı kuzey-güney doğrultusunda dikdörtgen planlıdır. Evin üst katının güneybatısı yıkık olmakla birlikte L şeklinde dış köşe sofalı planda olduğu anlaşılabilmektedir (Fig. 1). Düz bir arazi üzerinde yer alan evin güney cephesi, 1990 başlarında denize 4-5 m mesafede iken günümüzde denizin doldurulması sebebiyle sokağa

Fig. 1: Güneybatıdan genel görünüm

bakmaktadır (Fig. 2). Doğu cephenin yaklaşık 3 m ve kuzey cephenin 1 m mesafesine kadar yeni betonarme binalar inşa edilmiştir. Evin batısında küçük bir taşlığı bulunmaktadır. Bodrum kat depo işlevine ayrılmışken evin zemin ve üst katının yaşam alanı olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bodrum ve zemin kat yığma moloz taş ve tuğla duvar örgülüdür. Kat hizalarında ahşap hatıllar kullanılmıştır. Yapının üst katında batı ve kuzey duvarları ahşap çatki arası tuğla dolgulu hımiş, doğu ve güney duvarları yalibaskısı tekniğindedir. Karma yapım tekniğine sahip evin bağdadi dışındaki tüm duvarları kum katkılı toprak harçla sıvanmış ve üzeri boyanmıştır. Günümüzde sıvaların büyük bölümü dökülmüş, üst katın güney duvarının yarısı ve batı duvarının tamamı ile üst örtü yıkık durumdadır.

Evin kuzey ve batı cepheleri hareketsiz, güney ve doğu cepheleri oldukça hareketli düzenlenmiştir. Evin kuzey cephe batısında zemin kat hizasında kapatılmış bir pencere bulunmaktadır. Bunun hemen altında suyu dışarıya aktarmak için yapılmış devşirme malzemeden bir kanal yer almaktadır. Batı cephede üst kat hizasına kadar hareketlilik görülmemektedir ve üst kat duvarı yıkık durumdadır.

Güney cephenin batı yarısı, üst kat seviyesine kadar girişe ayrılmıştır. Oldukça sığ tutulmuş eyvan iki yandan alçıdan yapılmış kare pilasterlere oturtulmuş basık kemerlidir. Aynı pilasterden cephenin doğu köşesine de yapılmıştır. Pilasterler kat hizasından profilli silmelerle ikiye ayrılmış ve bu silmeler güney ve doğu cephe boyunca devam ederek bodrum ve zemin katı birbirinden ayırmıştır. Üst kısmı dikine yivlerle hareketlendirilmiş Dor stili pilasterlerin ince başlıkları silmelidir. Başlıklara oturan basık kemerin kilit taşı dışa taşındır. Profilli silmeler kemerde de tekrar edilmiştir. Eyvanın kuzey duvarında çift kanatlı ahşap bir giriş kapısı ve üst kısmında da kemere kadar uzanan dikdörtgen çift kanatlı bir tepe penceresi bulunmaktadır. Cephenin doğusunda bodrum kat hizasında sonradan tahtalarla kapatılmış kare bir pencere yer almaktadır. Zemin kat seviyesinde söveleri profilli silmeli basık kemerli iki dikdörtgen giyotin pencere bulunmaktadır. Üst kat,

Fig. 2: Güney cephe, genel görünüm

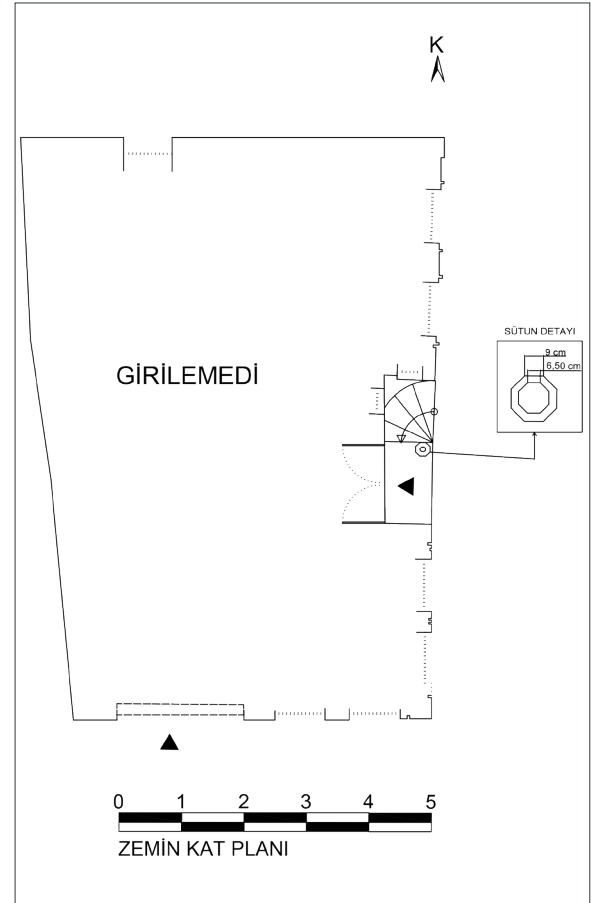

Fig. 3: Doğu cephe, genel görünüm

cephede boyunca çıkma yapmaktadır. Çıkma-
yı taşıyan ahşap bağdadi konsollar pilaster
başlıklarına oturtulmuştur. Üst katta cephe-
nin batı yarısı yıkık durumdadır. Doğu yarı-
sında iki dikdörtgen pencere yer almaktadır.
Alta konsollara oturtulan pencere sövele-
ri üst köşelerde dışa taşırılarak haçvari bir
görünüm almaktadır. Uzayan bu kollar iki
pencerenin lentolarına birleştirilmiş ve pen-
cerelerin eksenini kilit taşı şeklinde dışa taşı-
rılarak vurgulanmıştır.

Doğu cephede eksene yerleştirilmiş giriş, iki
basık kemerle dışa açılan bir eyvan şeklinde
düzenlenmiştir (Fig. 3). Giriş eyvanının ku-
zeydeki kemerinden dönen beş basamaklı
mermer merdivenle bir sahanlığa çıkılmak-
tadır. Sahanlığın dış köşesine yerleştirilen
sekizgen kaide üzerine sekizgen gövdeli
kare başlıklı üç parçalı mermer sütun, ke-
merleri birbirinden ayırmaktadır. Profilli sil-
meli kemerler iki yandan alçılı Dor stili kare
pilasterlere oturmaktadır. Aynı pilasterden,
cephenin iki köşesine de yapılmıştır. Zemin
kata giriş sağlayan eyvanın batı duvarında

Fig. 4: Tarihli kilit taşı

güneye kaydırılmış kapıya sahanlıktan tek basamakla çıkılmakta ve kapının kuzeyinde bir pencere bulunmaktadır. Eyvanın kuzey duvarında da bir pencereye yer verilmiştir. Eyvanın kuzeyinde bodrum kat hizasında iki pencere açıklığı mevcuttur. Zemin kat hizasında eyvanın iki yanına ikişer pencere yerleştirilmiştir. Cephede bodrum ve zemin kat hizasındaki tüm pencereler dikdörtgen formlu ve basık kemerlidir. Profilli silmeli sövelere sahip zemin kat pencereleri giyotindir. Üst kat cephe boyunca kuzeye doğru daralan bir çıkma yapmaktadır. Üst katı dört dikdörtgen giyotin pencere aydınlatmaktadır. Güney cephede üst kat pencere sövelerinde görülen süslemeler, doğu cephe üst kat pencerelerinde aynen tekrar edilmiştir.

Doğu cephede dışa taşıntılı saçak, sade süslemeli üçgen konsollara dayanmaktadır. Pencerelerin uzayan kollarına ve köşelere yerleştirilen ajurlu altı konsolda kare ve C motifli bir kıvrık daldan oluşan süslemelere yer verilmiştir. Konsolların arasını kare ve dikdörtgen panolardan oluşan geniş bir silme kaplamaktadır. Silmenin alt kısmına belli aralıklarla çakılan ahşap parçalar, testere dişi şeklinde sıralanmıştır. Aynı süsleme çıkmanın alt hizasında da tekrarlanmıştır. İç mekan içine girilemeyecek derecede harap durumdadır.

Güncel Durum

Harap durumda olan yapının planı ve mekansal özellikleri halen anlaşılır durumdadır. 1992 yılında terk edildikten sonra bakımsız kalmıştır ve yıkılma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Yapının çevresi ziyaretçiler için tehlike arz etmektedir. Herhangi bir bilgilendirme tabelası yoktur.

Kapıları kilitli durumdaki evin iç mekanına girilememektedir. Cephelerde sıvaların büyük çoğunluğu dökülmüş, derzler aşınmıştır. Duvarlarda çatlaklar ve döşemelerde çökmeler belirlenmiştir. Üst kata çıkışı sağlayan merdivenlerin çöktüğü görülmektedir. Yapının çatısı tamamen çökmüş, üst kat duvarlarının özellikle ahşap kısımlarının büyük bir bölümü yıkılmıştır. Pencerelerin çoğu açık ve kırık durumdadır.

Risk Değerlendirmesi ve Öneriler

Plan tipolojisi açısından Yılanlı Ev'i, süslemeler açısından Zeki Tınaz Ev'i'ni andırmaktadır. Yörenin malzeme, mimari ve süsleme özelliklerini yansıtan sivil mimari örneklerinden olması açısından önemlidir. Alt seviyede özellikle köşelerinde görülen aşınmalar yapının oldukça az bir direncinin kaldığını ve bir kaç mevsim değişikliğini daha atlatabileceğini göstermektedir. Yakın çevrede yürütülen inşaat faaliyetleri, kapının önüne dayandırılmış malzemeler, kontrolsüzlük ve bakımsızlık yapıyı olumsuz etkileyen diğer faktörlerdendir. Duvarların yıkılma tehlikesi çevresini tehlikeli bir duruma sokmaktadır.

Tüm bozulmalara karşın yapı halen eski dokusuna kavuşturulabilecek durumdadır. Acil önleyici koruma ihtiyacı bulunan ev restorasyonla eski yapısına kavuşturulabilir. Restorasyon projesi sonuçlanıncaya kadar uygun konservasyon yöntemleri kullanılarak koruma altına alınmalıdır. Proje kapsamında yıkılan bölümler orijinal bölümler dikkate alınarak yenilenmeli, çevre düzenlemesi yapılmalıdır. Yeni bir işlev kazandırılan ev ziyarete açık duruma getirilmelidir. Bilgilendirme tabelaları düzenlenmeli ve ziyaretçi çekmesi sağlanmalıdır.